

Gamle Nergård

-av Odd Bjørklund-

Nergård var en med de første gårdene som ble ryddet oppe i Øverbygd i år 1818 av Halvor Olsen og Kari Thomasdr. fra Storelvdalen.

Det var vel med mot de la ut på den lange ferden mot det ukjendte og nybyggerland der langt oppe i ødemarken. De kom traskende til fots oppover Målselvdalen gjennom busker og kratt, forbi åser og furumoer helt bortunder Alappen og Ruten. De hadde 2 småjenter med seg Marit og Ingeborg.

Halvor Olsen hadde fått rydningsseidel hvor de kalte plassen for Nergård, og eiendommen var stor som gikk fra Nymo og helt opp til Nysted. Det var en idell plass der ved elvebredden. Eiendommen gikk mot fjelltoppene oppe i Mauken med Nedgårdsskaret og hele 6 km. langs ved elvebredden med fiskerett og dens rettigheter til eiendommen.

Den første sommeren bygde de seg ei «Ljørebu» de bodde i, mens de senere bygde opp den store tømmerstuen på samme sted. Den var solid oppbygd. Den hadde ikke loft, men kraftige bjelker oppunder taket. Der var det malt rosemaling, rene kunstmalingen.

Med årene blei eiendommen oppdelt i flere bruk til Trangen og Brenna, og en del ble tildelt Nysted. Lundberg var husmannsplass under Nergård, der bodde en Klas Klausen som var gift med Guri Arntsd. Tiller. Neste bruker var Peder Paulsen gift med Ragnhild Evensdr. fra Opdal. Så blei gården solgt i 1890 til Jon Reiersen gift med Anne Hansdr. Den yngste datteren på Nergård ho Ingeborg ble gift til Divimo. Marit den eldste ble gift med Halvor Eriksen og drev nu gården med foreldrene. Det var harde og knagre tider oppe i ødemarken på Nergård og Amerikafeberen var stor, hele familien reiser fra alt og emigrerer til Amerika med en stor barneflokk så tidlig som i 1860.

Nergård ligger nu øde og forlatt,

men i året 1862 er det Embret Pedersen Fådal kommer traskende oppover dalen med familien. Han var født på Tynset i 1818. Han vaks opp på Smedhaugen der foreldrene bodde. Han ble gift med Anne Elisabeth Veen, enka etter Kristoffer Grøtli som hadde 3 sønner i det ekteskapet. Arne døde på Bjørgan i Kvikne, men Simon og Kristoffer kom Nordover til Målselv med foreldrene. De hadde bodd på Smedhaugen til i 1850, men da kjøpte han Fådal på Tynset og flyttet dit.

Det ble å vise seg at Embret Pedersen Fådal ble en stor fører og en høvding etter at han kom til Nergård, han ble å gå under navnet «Nergårdsmannen». Han hadde gått i smedlære på Kvikne og i Trondheim før han kom nordover. Han hadde store kunstneriske evner, det fortelles at han gikk sin lærer en høy gang. Han kunne alt i smedfaget, han

laget formbrødjern, kaffekverner, strykejern, kistebeslag, glo-tenger og var en utmerket låsesmed. Han laget låser, det var ingen som greide knepet med å få det opp. Han laget låser og porter med alt beslag til Nergårdskirken, og når kirken skulle bygges satte han alt inn på at kirken måtte bli bygd på Nergård.

Da Embret P. Fådal kom nordover til Nergård i 1862 var det mangt og mye å ta fatt på. Han var en ivrig jordbruker, det var den tid oppdyrket rundt 30 mål, det var iver og pågangsmot der oppe på Nergård. Vei var det ikke i den tid, det var å ta seg fram på hesteryggen til Moen hele 3 mil nedover dalen til det nærmeste handelsstedet og mellomå. Det var først i 1867 det kom en kjerresti til Trangen. Nærmeste kirke var da Storbakken hvor de måtte ut på hesteryggen til dåp, konfirmasjon og vielse.

Men oppe i dalen kom det krav om å bygge ei kirke, men det kom til å bli en strid om hvor den skulle bygges, om det ble på Øverby, Øvergård, Skjeggesnes eller Nordmo. På Nordmo var det opprettet gravsted i 1839, så det var en selvfølge at kirken måtte bygges der, det kom til å bli en stor uenighet, det var vanskelig å bli enig.

Men «Nergårdsmannen» sa ifra: De som vil være med å bygge kirken, kjører tømmeret hit til Nergård, og her kam jeg skjære det på saga mi, og her skal kirken få gratis tomt og gravsted. Bygdefolket lot sitt samtykke, så tømmeret kom fort fram på vinterføret, og de fløtet det nedover elven, det ble snart klart til bygging. Dølingene ble gavmilde og hjelpsomme. Peder Renmælo gav 12 tylvter tømmer og holdt kost til arbeidsfolkene sine, men den som alikevel oppofret seg mest var nok «Nergårdsmannen», allerede i 1863 begynte han med grunnmuren til kirken. Det kom en byggemester, Jon Markusen fra Storelvdal som bygget opp kirken sammen med byggevante døler. Kirken ble allerede innvidd den 13. desember i 1867 av biskop Essendropp, men Johan Mangelsund Brun hadde sitt presteembete i Målselv i den tid. Det ble en undring av bygdefolket hvordan «Nergårdsmannen» hadde greid alt dette, det måtte ligge slit og utgifter bak alt dette arbeidet, som var bare å takke «Nergårdsmannen» for.

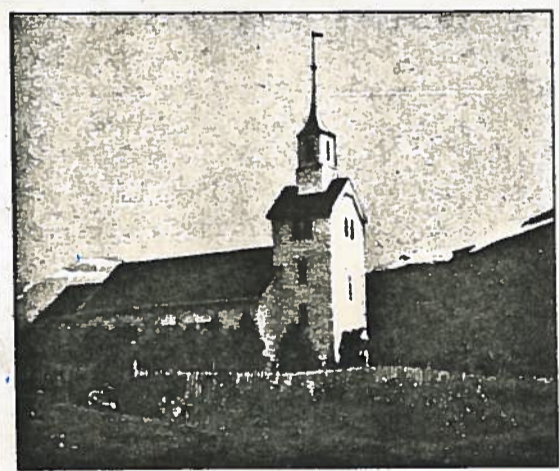
Det fortelles at første julenatt ho Kari Thomasdr. lå på Nergård drømte ho at ho hørte kirkeklokken ringe oppe på bakken, der hvor kirken nu står, ho var sannrømt.

I alle generasjoner til i dag har kirketjenerarbeidet gått i arv fra Embret P. Fådal som var kirketjener i 22 år til i 1889, da overtok Kristoffer deres eldste sønn og fungerte til i 1910. Embret og Lisbeth hadde nu fått 5 barn oppe på Nergård. 1. Marit gift til Kristianamo. 2. Ingeborg reiste til Amerika. 3. Peder var lærer i Oslo. 4. Ingrid gift til Asen i Bardu. 5. Anne døde i 1915 57 år gammel. Kristoffer ble gift med Olea Olsdr. Lundberg av Kjærengslekten på Tynset. I dette ekteskapet kom det 6 barn til verden på Nergård. Marit, Ingeborg, Kristoffer, Ola, Kristian og Birger. Kristoffer blei den neste bruker, han hadde jobben som kirketjener i 40 år. Fra 1950 overtok svigersønnen Ingvald Hansen jobben sammen med sin

Billedet av gamle Nergård fra 1921, tatt fra kirketårnet. Den gamle stuen var fra 1820, ble revet i 1929. Det er om våren i flommen og fremdeles drift ved vannkraftsagen. Den større stuen ble tatt i bruk i 1916, og fjøset ble påbygd og restaurert i 1922. Her ryddet de gården i 1818, han Halvor Olsen og ho Kari Thomasdr. Første julenatten ho Kari lå på Nergård hørte ho kirkeklokkene ringe oppe på bakken. Ho var jo sannrømt.

kone Borghild. Nu har deres sønn Nils Ragnar jobben som kirketjener. Opp gjennom årene er kirken blitt restaurert og malt, den står der verdig i all sin prakt med en vakker kirkegård. Historien har mye å fortelle fra gamle dager. Men oppe under hvelvet i kirken, nu gjemt under isolasjon står navnet på to av dem som var med å bygge: Andreas Larsen Nymo f. i 1837 og Ola Stenersen født i Opdal i år 1831. Skrevet den 5. september i 1867. I de gamle dager kunne det også være stemning nede på kirkegården, under begravelser, gudstjenester og brylluper. De ville vel hedre sine kjente og kjære med en glad dag som ikke var så vanlig i den tid. Men høytidligheten nede på kirkegården var kirkekaffen ute på tunet, men i dårlig vær i storstua på Nergård.

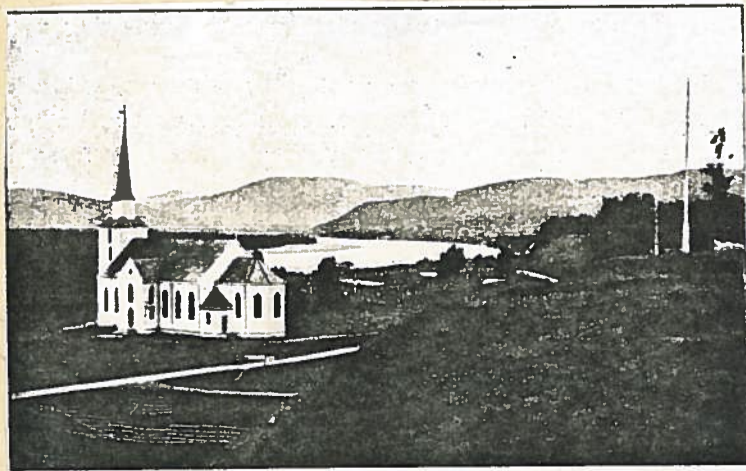
Det var ikke råd til store lag i den knagre tid, det var ikke kostbare gaver og gallamiddager ved dåp og konfirmasjon, det var høytidlig nok nede på Nergård. Nede på kirkegården ligger alle disse slitets trøler som kom oppover dalen til ødemarken, men få av dem har noen støtte på sin grav. Det var for det meste trekors de måtte bruke i den tid, som med tid og år forsvant med vær og vind. Tanken må gå tilbake til «Nergårdsmannen» med minnesmerket over sin grav, hans navn lever fremdeles i folket. I 1889 var han på besøk hos sin datter Ingrid Asen i Bardu, her ble han syk i lungebetennelse, men han ville hjem igjen, han ville se kirken og sitt hjem før han døde. Storverket i hans liv hvor vi alle er stolte av «Nergårdsmannens» bragd. Den 21. januar 1889 døde Embret Pedersen Fådal, hans minne lever og vil aldri dø. I dag er vi stolte av vår kirke og kirkegård, med verdige støtter på gravene, der hvor vi skal møtes igjen, hvor ingen kjenner dagen før solen går ned.

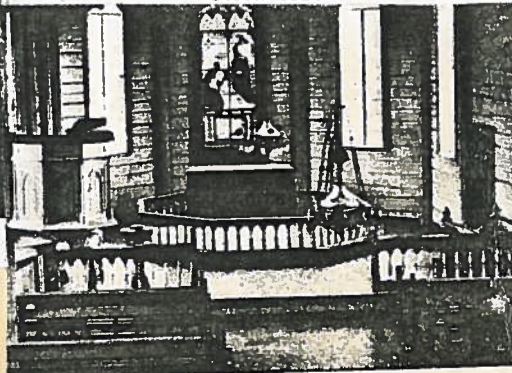
Kirken i Øverbygd (Nergård).

Dølen Sangkor i Øverbygd kirke. Olsok 1921.

Hovedkirken i Maalselvdalen.

Interiør fra hovedkirken i Maalselven.